

Postupanje financijske agencije u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima

UDK: 347:952:336.717.11(497.5)
336.225.2(497.5)

Sažetak

U ovom radu analiziraju se određeni sporni elementi postupanje Financijske agencije u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima. U prvom dijelu rada napravljen je općenit povijesni prikaz nastanka Fine i njenog razvoja. Posebna pozornost posvećena je Fininim prihodima u financijskom poslovanju iz perspektive ozakonjenog monopolu koji Fina ima u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima. Drugi dio rada fokusira se na postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima i blokadu računa ovršenika od strane Fine i banaka. Dodatno se analizira društveno aktualno pitanje koje se odnosi na postojanje situacija u kojima je ovršenikima blokiran račun iako su na računu imali više sredstava od ukupnog iznosa dugovanja. Zaključak rada je da je potrebno dodatno urediti četiri zasad otvorena pitanja kako bismo imali pravnu sigurnost građana u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima i ustavnosti postupanja Fine. Ta četiri otvorena pitanja su: (i) Ponovno uvođenje instituta opomene u Ovršni zakon; (ii) Propisivanje da Fina ovršeniku treba dati besplatan uvid u podatak o iznosu blokade i troškova, umjesto dosadašnjeg sistema u kojem ta usluga košta 43 kune + PDV; (iii) Propisivanje određenog zakonskog minimuma sredstava koja bi trebala biti automatski izuzeta od ovrhe zbog zaštite dostojanstva ovršenika kako baš svaki pojedini građanin Republike Hrvatske ne bi morao otvarati «zaštićeni račun»; (iv) Propisivanje obveze hitnog postupanja banaka i Fine u procesu odblokiranja dužnika u situacijama kada dužnik nakon blokade računa odmah uplati dugovani iznos sa zateznim kamatama i svim troškovima. Dok se zakonodavac ne odluči urediti ova pitanja, građanima je na raspolaganju kao instrument zaštite jedino preemtivno otvaranje «zaštićenog računa».

Ključne riječi: Financijska agencija, postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, postupak blokade računa ovršenika, zaštićeni račun, neizvršene osnove za plaćanje

1. Uvod

Od 1. siječnja 2011. godine Financijska agencija (u daljnjem tekstu: Fina) ima ozakonjeni monopol u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima na području Republike Hrvatske.

Izravni rezultat odabira ovog načina provedbe ovrhe na novčanim sredstvima je taj da je trenutno u Republici Hrvatskoj blokirano oko 300 tisuća građana i još je oko 73 tisuće građana posredno pogođeno ovom mjerom jer su zaposlenici pravnih osoba ili obrtnika

koji su također u blokadi. Ovakva činjenična situacije, naravno, čini ovu temu aktualnom i socijalno važnom za građane Republike Hrvatske.

Ipak, dok su s jedne strane građani i poslovni subjekti u blokadi, Fina bi im svima mogla održati lekciju iz poduzetništva jer je u 2012. godini ostvarila oko 70 milijuna kuna dobiti (kroz sve svoje aktivnosti; od kojih provedba ovrhe na novčanim sredstvima čini samo jedan dio).

Možemo se zapitati jesu li su naknade za usluge koje Fina naplaćuje ovršenima razmjerne obavljenom radu od strane Fine, a čak i ako jesu, je li moralno opravdano da tijelo u državnom vlasništvu ostvaruje profit na teret vlastitih građana, u doba međunarodne ekonomske krize i recesije? U Fini odgovaraju da su građani najviše ljuti na Finu zato što upravo nju posljednju vide u lancu postupka provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, dok s druge strane nitko ne dovodi u pitanje valjanost i visinu odvjetničkih i javnobilježničkih tarifa u ovršnom postupku. Autor ovog rada je stajališta da pogrešno postupanje jednog sudionika ovršnog postupka ne daje mandat drugom sudioniku postupka da također postupi neispravno.

Premda trebamo imati na umu da je ovršni postupak onaj u kojem ovrhovoditelj prisilno naplaćuje svoju tražbinu, to ipak ne znači da sustav može i smije zanemarivati načelo zaštite ovršenika. Primjer takvog očitog kršenja načela razmjernosti u postupanju može se naći u sada izmijenjenim odredbama prijašnjeg Ovršnog zakona koje su se odnosile na dostavu¹. S jedne strane imali smo neučinkovitu dostavu, a kako je ujedno ukinut i institut opomene, postojala je razumna mogućnost da mnogi građani nisu ni bili svjesni postojanja svog dugovanja tj. vlastite konzumacije određene usluge. S druge strane, blokada računa ovršenika pokazala se (na jedan točno određen način) efikasnom mjerom čije će djelovanje i posljedice biti razrađene u ovom radu.

2. Sadržaj

2.1. Općenito o Financijskoj agenciji

Financijska agencija je pravna osoba čiji je osnivač i vlasnik Republika Hrvatska. 2002. godine donesen je Zakon o Financijskoj agenciji na temelju kojeg je Fina postala univerzalni pravni sljednik² dotadašnjeg Zavoda za platni promet (ZAP).³

Fina je vodeća hrvatska tvrtka na području financijskog posredovanja.⁴ Kada je 2002. godine završio Finin monopol na području platnog prometa nastala je tvrdnja da od tog trenutka Fina posluje na tržišnom principu, bez monopolističke pozicije. Ipak, okolnosti vezane uz postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima bacaju ozbiljnu sjenu na tvrdnju da Finin osnivač istoj ne pruža, kroz svoje zakonodavstvo, jedinstvenu monopolističku poziciju u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.

2.1.1. Godišnje izvješće Financijske agencije za 2012. godinu

Na temelju obveze iz članka 21. Zakona o financijskoj agenciji, Nadzorni odbor Fine dostavio je Hrvatskom saboru 13. siječnja 2014. godine Godišnje izvješće Financijske agencije za 2012. godinu.⁵ Prema podacima iz tog izvješća Fina je u 2012. godini ostvarila

¹ Članak 6. Ovršnog zakona, Narodne novine 70/12.

² Članak 23. stavak 2. Zakona o Financijskoj agenciji, NN 117/01, 60/04, 42/05.

³ Zakon o platnom prometu u zemlji, NN 27/93, 97/00.

⁴ <http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=896>, pristupljeno 18.2.2014.

⁵ <http://www.sabor.hr/godisnje-izvjesce-financijske-agencije-za-2012-god>, pristupljeno 18.2.2014.

prihode u iznosu od 777.767.444. kuna i rashode u iznosu od 708.745.932. kune. Rezultat toga je ostvarena bruto dobit u iznosu od oko 70 milijuna kuna.

Kod poslovanja Fine, bitno je uočiti da od 2010. godine Fina bilježi pad prihoda u iznosu od oko 8% od poslovanja s pravnim osobama i državom, dok u prihodima od poslovanja s fizičkim osoba Fina bilježi rast prihoda od oko 9%. Spomenuti rast prihoda od poslovanja s fizičkim osobama izravna je posljedica Fininog preuzimanja poslova prisilne naplate osnova za plaćanje.⁶

Finin Centar za prisilnu naplatu (CPN) ostvario je 93 milijuna kuna prihoda što je povećanje od 29% u odnosu na 2011. godinu i ujedno čini i najveće povećanje prihoda prema sektoru poslovanja.

Tijekom 2012. godine, Fina je zaprimila oko 900 tisuća osnova za plaćanje i naplatila oko 26 milijardi kuna obveza. Iako to možda zvuči kao velik broj koji svjedoči učinkovitosti postupka provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, Fina zapravo uspije naplatiti samo oko 35,6% svih «svojih» ovrha.⁷

2.1.2. *Finina organizacijska struktura*

Poslovna mreža Fine sastoji se od četiri regionalna centra u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Uz njih djeluju 22 podružnice u koje se dostavljaju osnove za plaćanje, od ponedjeljka do petka u vremenu od 9:00 do 15:00 sati.⁸

Građanima su na raspolaganju 143 poslovnice u kojima mogu otvoriti poseban račun za uplatu primanja naknada i iznosa izuzetih od ovrhe.⁹ Pravilnik ne regulira radno vrijeme navedenih poslovnica tako da imamo situaciju da u samom gradu Zagrebu radno vrijeme poslovnica nije jedinstveno te u nekim slučajevima traje do 18:30 sati, dok se neke druge poslovnice zatvaraju već u 15:00 sati. Ipak, skoro sve poslovnice rade i subotom do 12:00 sati¹⁰ što je pohvalno.

Građanima je još na raspolaganju i besplatni telefon za odnose s korisnicima 0800 0080 s radnim vremenom, radnim danom, od 7:30 do 22:00 sata i subotom od 08:00 do 13:00 sati. Na tom telefonu građani mogu dobiti samo informacije općenite prirode. Telefonski operater uglavnom će ih uputiti da se za sve informacije vezane za pojedinačni postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima obrate djelatnicima u najbližoj poslovnici Fine.¹¹

2.1.3. *Cjenik Financijske agencije*

U skladu s Pravilnikom o vrstama i visinama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima,¹² Fina je donijela svoj Cjenik¹³ u kojem određuje iznos naknada za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika.

⁶ Godišnje izvješće Financijske agencije za 2012. godinu, Klasa: 021-12/14-09/04, Urbroj:65-14-02, str. 24.

⁷ <http://www.politikaplus.com/novost/73315/hujo-izravnom-naplatom-krsi-se-ustavno-pravo-duznika-na-zalbu>, pristupljeno 18.2.2014.

⁸ Članak 2. stavak 1. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10, 112/12, 06/13.

⁹ Ibid. Članak 26.

¹⁰ <http://www.fina.hr/poslovnice>, pristupljeno 18.2.2014.

¹¹ Podatak dobiven na temelju empirijskog istraživanja koje je proveo autor rada.

¹² Članak 8. Pravilnika o vrstama i visinama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10.

¹³ <http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=1490>, pristupljeno 18.2.2014.

Ovršenik snosi:¹⁴ a) troškove naknade za provjeru mogućnosti izvršenja osnove za plaćanje te obradu zahtjeva koji prema Cjeniku iznose 65 kuna po jednoj osnovi za plaćanje, b) troškove naknade za obračun kamata koja prema Cjeniku iznosi 7 kuna, c) troškove naknade za izvršenje osnove za plaćanje koja prema Cjeniku iznosi 15 kuna ako se radi o izvršenju iz sredstava jedne banke ili 35 kuna ako se radi o izvršenju iz sredstava više banaka ili 110 kn ako se radi o izvršenju u uvjetima blokade računa i d) troškove naknade za postupanje po suglasnosti ovršenika koja prema Cjeniku iznosi 20 kuna. Naravno, sve navedene naknade uvećavaju se za 25% PDV-a.

U slučajevima blokade računa i zabrane raspolaganja sredstvima, ovršenik mora platiti 43 kune plus PDV kako bi u poslovnici Fine saznao koji je iznos blokade i troškova koji su iz iste proizašli kako bi se plaćanjem tog iznosa moga započeti proces deblokade računa.

Zato što je 2013. godine omogućeno otvaranje zaštićenog računa to jest takozvanog «računa 35» na koji sjedaju primanja i naknade izuzeti iz ovrhe¹⁵ i to prije pokretanja postupka ovrhe,¹⁶ potencijalni budući ovršenik može u Fini otvoriti takav račun pod uvjetom da plati jednokratnu naknadu od 16 kuna.

2.2. Postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima

Od 1. siječnja 2011. godine, u skladu s odredbama Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima,¹⁷ ovrhu na novčanim sredstvima provode Fina, Hrvatska narodna banka i banke.¹⁸ Ovrha se provodi po svim računima i oročenim novčanim sredstvima ovršenika u svim bankama, prema osobnom identifikacijskom broju ovršenika koji je fizička osoba ili obrtnik ili prema matičnom broju subjekta koji je pravna osoba.

Na samom početku djelovanja sustava, Fina je zatražila rok za prilagodbe od 6 mjeseci koji je Ministarstvo financija odbilo. Sustav je započeo s djelovanjem 3. siječnja 2011. godine. Zaposlenici Fine smatraju da se sve greške koje su nakon toga nastupile, u toj prvoj fazi provedbe postupka, mogu pripisati činjenici da je Fini odbijen zatraženi rok za prilagodbu sustava.

2.2.1. Jedinствени registar računa (JRR)

Jedinствени registar računa elektronička je baza podataka o računima koji vodi Fina. Podaci poslovnih subjekata kao i podatak o blokadi računa poslovnih subjekata su javni, dok podaci koji se odnose na građane nisu javni i na njih se primjenjuju odredbe Zakon o zaštiti osobnih podataka.¹⁹

Jedinствени registar računa, osim podataka o računima, sadrži podatke o oročenim novčanim sredstvima, ugovorima o stambenoj štednji i depozitima u kreditnim unijama.²⁰ Jedinствени registar računa ne sadrži podatke o stanju računa i stanju novčanih sredstava koje pravni subjekt ima po osnovi gore navedenih ugovora.²¹

Ovakvo uređenje u skladu je s idejom prema kojoj je Fina zapravo «slijepa» u odnosu na stanje na računu pravnog subjekta, dok ne dobije povratnu informaciju od banke ili banaka.

¹⁴ Op.cit. (bilj. 10.), članak 6. stavak 1.

¹⁵ Članak 172. Ovršnog zakona, NN 112/12, 25/13.

¹⁶ Op.cit. (bilj. 7.), članak 22.

¹⁷ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10, 112/12.

¹⁸ Ibid. članak 2.

¹⁹ Zakon o zaštiti osobnih podataka, NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12.

²⁰ Op.cit. (bilj. 15.), članak 22. stavak 4.

²¹ Ibid. članak 22. stavak 7.

2.2.2. Postupak blokade računa ovršenika

Kada Fina zaprimi osnovu za plaćanje, primitak se ovjerava prijamnim štambiljom,²² te se potom osnova za plaćanje skenira i unosi u Očevidnik redosljeda osnova za plaćanje. U Očevidnik se upisuje iznos glavnog duga, iznos kamata i razdoblje obračuna, troškovi parničnog i ovršnog postupka te troškovi izvršenja.²³ Fina potom prema OIB-u vrši uvid u Jedinstveni registar računa u kojim bankama ovršenik ima otvoren račun. Nakon toga Fina daje nalog bankama za izvršenje osnove za plaćanje. Ako ovršenik ima otvoren račun u više banaka, prvo se gleda kojim redom su računi navedeni u osnovi za plaćanje koja se izvršava. Ako računi nisu navedeni u osnovi za plaćanje, prvo se nalog daje banci koja vodi najranije otvoreni račun. Fina izračunava ukupni novčani iznos određen u osnovi za plaćanje koji uključuje zatezne kamate i naknade ako iste nisu ranije određene u osnovi za plaćanje.²⁴

U situaciji kada ovršenik nema dovoljno novčanih sredstava na računima da bi se izvršila osnova za plaćanje, Fina šalje nalog bankama da blokiraju račune ovršenika i zabrane raspolaganje oročenim novčanim sredstvima. U Jedinstveni registar računa se potom stavlja oznaka blokade računa ovršenika.²⁵

Iako su se mnogi građani žalili da im je račun blokiran premda su na njemu imali dovoljno sredstava za izvršenje osnove za plaćanje, prema gore citiranom Pravilniku, takva praksa bila bi zakonski nemoguća. Prema Pravilniku Fina šalje poruka A41, kojom se blokira račun ovršenika, samo onda kada ovršenik nema dovoljno novčanih sredstava na računu. Takvu praksu su autoru ovog rada potvrdili i u samoj Fini.²⁶ Prema njihovim tvrdnjama najčešća je situacija u kojoj građani, kada saznaju za blokadu, u svojoj banci uplate iznos iz njima ranije dostavljene ovršne isprave, ali pritom zaborave na zatezne kamate, troškove ovršnog postupka i troškove Fininog postupanja. Zbog činjenice da iznos naveden u osnovi za plaćanje nije u potpunosti namiren, ne dolazi do odblokiranja računa. Stav Fine je da bi se građani u trenutku kada saznaju za blokadu trebali obratiti najbližoj poslovnicu Fine (a ne na primjer svojoj banci jer ista nema taj podatak) i za ranije spomenute 43 kune + PDV zatražiti uvid o podatak o iznosu blokade. Samo u tom slučaju građani mogu imati stopostotnu sigurnost da će iznos koji su uplatili u banci odgovarati iznosu iz osnove za plaćanje iz Očevidnika redosljeda osnova plaćanja i da će njihov račun uistinu biti odblokiran.

U navedenoj tematici, također je zanimljivo uočiti način na koji je zakonodavac odabrao štiti prava ovršenika. Naime, osim mogućnosti da se o svojoj blokadi ovršenik raspita osobno u najbližoj poslovnicu Fine, Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima predviđa institut davanja podataka iz Očevidnika na pisani zahtjev podnositelja. Kada je podnositelj ovršenik, ovrhovoditelj ili sud podaci se daju najkasnije u roku od tri dana od zaprimljenog zahtjeva, a kada je podnositelj banka (za svoje klijente) podaci se daju najkasnije sljedeći radni dan od primitka zahtjeva.²⁷ Bilo bi zanimljivo saznati pozadinske razloge koji su naveli Ministarstvo financija da propiše ovakvo nejednako postupanje u svom Pravilniku.

Vezano za cjelokupno izvršenje osnove za plaćanje, banka će Fini dostavljati poruku B22 o priljevu novčanih sredstava na račun ovršenika, sve dok joj Fina ne pošalje takozvanu poruku A43 kojom se deblokira račun ovršenika i ukida zabrana raspolaganja oročenim novčanim sredstvima. Banka potom postupa po poruci A43 i deblokira račun ovršenika.

²² Na štambilju je naznačen datum, sat i minuta primitka osnove za plaćanje i potpis ovlaštene osobe.

²³ Op. cit. (bilj. 7.) članak 2. stavak 6.

²⁴ Ibid. članak 5.

²⁵ Ibid. članak 8. stavak 1.

²⁶ Intervju s gđom. Sandrom Cindrić proveden 14.2.2014.godine u 9:00h u sjedištu Fine na adresi Vrtni put 3.

²⁷ Op. cit. (bilj.7.) članak 16. stavak 2. i stavak 3.

Napominjemo da elektronički potpisane poruke B22 (o priljevu novčanih sredstava na račun ovršenika) banke šalju radnim danom samo do 13 sati, dok Fina šalje elektronički potpisane poruke A43 (o deblokadi računa ovršenika i ukidanju zabrana raspolaganja oročenim novčanim sredstvima) radnim danom do 15 sati.²⁸ Ovo je izrazito važno zato što objašnjava situacije prema kojima su čak i ovršenici koji su odmah platili ukupni iznos dugovanja naveden u osnovi za plaćanje bili u blokadi do 72 sata ili čak i duže ako se radilo o vremenskom razdoblju koje je obuhvaćalo i vikend. Naime, iako Fina i banke uglavnom rade i subotom, subotom ne dolazi do izmjene naloga tj. elektronički potpisanih poruka između banke i Fine. Također, ako ste slučajno uplatili ukupni iznos dugovanja iza 13 sati u banci, Fina će tek idući radni dan saznati da ste to učinili te potom poslati nalog za deblokadu vašeg računa. Treba uzeti u obzir da nije jasno propisano u kojem roku je banka dužna deblokirati vaš račun od trenutka kada zaprimi poruku A43 tako da je moguće da banka ne deblokira vaš račun isti radni dan nego tek sljedeći dan ili možda i kasnije.

2.2.3. Statistički podaci o neizvršenim osnovama za plaćanje²⁹

Na dan 30. studenog 2013. bilo je blokirano 61.948 poslovnih subjekata s iznosom prijavljenih, a neizvršenih osnova za plaćanje od oko 35 milijardi kuna. Također, u blokadi je bilo 297 tisuća građana s iznosom prijavljenih, a neizvršenih osnova za plaćanje od oko 23 milijarde kuna.

Od 1. siječnja 2011. kada je započeo postupak provedbe ovrhe na novčanim sredstvima putem Fine, pa do 30. studenog 2013. zaprimljeno je oko 3,5 milijuna osnova za plaćanje od kojih se oko 62% odnosilo na poslovne subjekte i 38% na građane. U istom vremenskom razdoblju izvršeno je ukupno oko 65 milijardi kuna vrijednosti osnova za plaćanje.

Od blokiranih poslovnih subjekata, 62 tisuće blokiranih poslovnih subjekata zajedno ukupno ima oko 50 tisuća zaposlenih, s time da oko 39 tisuća blokiranih poslovnih subjekata uopće nema nijednog zaposlenika. Također, čak 40 tisuća poslovnih subjekata u blokadi je više od 360 dana, s time da je 12 tisuća poslovnih subjekata blokirano na pet ili više godina.

Uz blokirane poslovne subjekte ne smijemo zaboraviti ni obrtnike, njih oko 32 tisuće koji su u blokadi zbog prijavljenih, a neizvršenih osnova za plaćanje od oko 7 milijardi kuna. Blokirani obrtnici imaju oko 23 tisuće zaposlenih.

Fina smatra da zbog primjene odredaba o postupku brisanja trgovačkih društava³⁰ ubuduće možemo očekivati da će se iznos prijavljenih a neizvršenih osnova za plaćanje smanjivati.³¹ Ipak, Fina priznaje da još uvijek nema dugoročni plan i strategiju što učiniti s građanima i poslovnim subjektima koji se nalaze u statusu dugotrajne blokade od pet ili više godina.³²

3. Zaključak

Fiskalna odgovornost građana je temelj svakog zdravog društvenog poretka. Možemo samo nagađati koji su uzroci doveli do stanja u kojem je jedna desetina građana Republike

²⁸ Prilog 2. Terminski plan izmjene poruka između Agencije i banke, Pravilnik o tehničkim uvjetima i postupku provedbe Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10.

²⁹ <http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=1562>, pristupljeno 18.2.2014.

³⁰ Članak 70. stavak 5. Zakona o sudskom registru, NN 1/95, 57/96, 1/98, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13.

³¹ Od početka primjene članka 70. stavka 5. Zakona od sudskom registru pa dosad, obrisano je oko 34 tisuće trgovačkih društava.

³² Op. cit. (bilj. 25)

Hrvatske aktivno pogođena blokadom kao rezultat neplaćenih, dospjelih obveza. Nažalost nitko nije (a i upitno je da li uopće i može) predložio strategiju kojom bi se to stanje pokušalo dovesti u red. Iako niže navedeno razmišljanje može nalikovati na relikv prijašnjeg društvenog uređenja, autor ovog rada je mišljenja da bi država, kao ona koja ima imperativ vlasti, trebala biti ta koja će precizno urediti pravne odnose, kako između svojih građana tako između građana i države. Ovdje se ne radi o tome da se bezuvjetno štiti ovršenika na račun vjerovnika nego da se disciplina nameće podjednako svim sudionicima postupka. Ovdjetničke i javnobilježničke tarife trebale bi biti razumno formirane na način koji ne reflektira određene elemente kartelnog udruživanja radi održavanja visokih cijena usluga na tržištu. Da ne bi ispalo da je sve u dosadašnjem pravnom uređenju negativno, mora se priznati da je pozitivan napredak učinjen sada kada je dostava uređena tako da se mora obavljati na adresu prebivališta ili sjedišta ovršenika pa će se napokon moći s određenim stupnjem izvjesnosti tvrditi da je ovršenik bio obaviješten o pokretanju ovršnog postupka i da je nakon tog trenutka ovršenik logički odgovoran za sve pravne posljedice koje mogu nastati kao rezultat njegova izbora nedjelovanja.

Nažalost, prije nego što bismo mogli govoriti o pravnoj sigurnosti u ovršnom postupku potrebno je urediti četiri neuređena pitanja koja trenutno narušavaju načelo ravnopravnosti sudionika u postupku.

Prvo otvoreno pitanje odnosi se na sada ukinuti institut opomene. U Ovršni zakon bi se trebao vratiti institut opomene na trošak potencijalnog budućeg ovršenika. Stranka bi tako bila upoznata o postojanju svojeg dugovanja i ako uredno izvrši svoju obvezu ne bi kasnije morala snositi visoke troškove ovršnog postupka. Za ilustraciju ovog primjera, čovjek je za 63 kune duga prema TELE2 mobilnom operateru (duga za koji ovršenik nije znao da postoji) morao platiti 1 034 kune troškova ovršnog postupka.³³

Drugo otvoreno pitanje je to da bi Fina ovršeniku trebala dati besplatan uvid u podatak o iznosu blokade i troškova, barem na početku postupka kada ovršenik ne može platiti 43kn + PDV za taj podatak.

Treće otvoreno pitanje vezano je za institut izuzeće od ovrhe. Ako je od ovrhe izuzeto 2/3 neto plaće u RH koja iznosi 5 504 kune, zašto sistem od početka nije postavljen tako da je 3 670 kuna (ili manje kao npr. neki minimum od 1 000 kuna) obavezno izuzeto od ovrhe? Koji je smisao toga da svaki pojedini građanin teoretski mora otvoriti zaštićeni račun kako bi zaštitio svoju egzistenciju i dostojanstvo? Sada imamo situaciju u kojoj se od ovršenika, koji nema zaštićeni račun, nakon što mu je blokiran i ispražnjen račun očekuje da plati iznos naveden u osnovi za plaćanje i sve troškove koji iz toga proizlaze. Pitanje je naravno odakle mu taj novac? Traženje pravne pomoći ovdje ne treba ni spominjati jer subjekt ove naše priče nema novca kojim bi platio troškove iste. Iz navedenog proizlazi da su najviše pogođeni to jest «kažnjeni» građani koji su svoj novac transparentno povjerali na čuvanje bankama.

Četvrto, i zadnje, otvoreno pitanje je pitanje odnosa zakonodavaca i banka. Kada je sve drugo već tako detaljno propisano, zašto nije propisana obveza hitnog postupanja banaka i Fine u situacijama u kojima dužnik nakon blokade računa odmah uplati dugovani iznos sa zateznim kamatama i svim troškovima. Po kojoj pravnoj osnovi Fina i banka mogu takvom sad već «bivšem ovršeniku» držati račun u blokadi do 72 sata ili dulje, a da pravni subjekt nema ne raspolaganju učinkovitog pravnog sredstva kojim bi se zaštitio od takvog postupka? U ovako postavljenim situacijama postaje upitna ustavnost Finina postupanja u smislu da se aktivno krši Ustavom RH zajamčeno pravo stečeno ulaganjem kapitala.³⁴

³³ <http://www.index.hr/vijesti/clanak/dobio-1034-kune-ovrhe-za-63-kune-duga-tele2-evo-kako-se-zastititi-od-naknadnih-dugova-operaterima/746057.aspx>, pristupljeno 13.5.2014. godine.

³⁴ Članak 49. stavak 3. Ustava Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10.

Za sva gore navedena otvorena pitanja samo možemo izraziti nadu da će zakonodavac naći za shodno da mu posvetiti im odgovarajuću pažnju a u iščekivanju djelovanja zakonodavca, zaključno napominjemo da bi čak i građani Republike Hrvatske koji misle da nemaju predstojeću ovrhu ipak trebali otvoriti zaštićeni račun.

Summary

This paper examines some controversial elements regarding the actions of the Croatian Financial Agency in the operation of the funds foreclosure. The first part of the paper focuses on the general historical overview of the Financial Agency and its development. Special attention was given to the Financial Agency's income in the financial business from the perspective of a legalized monopoly that the Financial Agency has in the process of the implementation of the funds foreclosure. The second part of the paper focuses on the process of the implementation of the funds foreclosure and on the freezing of the account of the debtor by the Financial Agency and the banks. In addition the paper analyses the current social issues that relate to the existence of situations in which debtors have blocked accounts although the accounts had more money in them than what was the total amount of the debt. The paper's conclusion is that it is necessary to further regulate four still opened questions in order for the citizens to obtain legal security in the process of implementation of the funds foreclosure and in order for the actions of the Financial Agency to be considered constitutional. These four questions are: (i) The re-introduction of a warning in the Enforcement Act; (ii) The prescription that the Financial Agency should give free access to information on the amount of blockage and costs to the debtor, instead of the current system in which this service costs 43 kunas + VAT; (iii) The prescription of a specific statutory minimum amount of money that should automatically be exempt from enforcement in order to protect the dignity of the debtor so that every single citizen of Croatia would not have to open the so called «protected account»; (iv) The prescription of the obligation of urgent action of banks and the Financial Agency in the process of unblocking the debtor in situations in which the debtor whose account was blocked immediately paid the due amount with interest and all costs. Meanwhile, while we wait for the legislator to regulate these issues, the only instrument of legal protection available to the citizens, for now, is the preemptive opening of a «protected account».

Key words: the Croatian Financial Agency, the process of the enforcement of the funds, the process of blocking the account of the debtor, the protected account, the non paid basis of payment.